

hüseyin cengiz

yalnızlığın başkenti

Bir “CEMAL SÜREYA” Romanı

DESTEK YAYINLARI: 858
EDEBİYAT: 248

HÜSEYİN CENGİZ / YALNIZLIĞIN BAŞKENTİ

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmegül
Editör: Aslı Babşi
Kapak Tasarım: İlknur Muştu
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Ekim 2017 (10.000 Adet)
11.-12. Baskı: Kasım 2017
13.-14. Baskı: Aralık 2017
15.-17. Baskı: Ocak 2018
18. Baskı: Haziran 2018
19. Baskı: Mart 2019
20. Baskı: Mart 2021
Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-605-311-313-3

© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42
Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukkan.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari
www.destekmedyagrubu.com

Deniz Ofset – Çetin Koçak
Sertifika No. 48625
Maltepe Mahallesi
Hastane Yolu Sokak No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul

hüseyin cengiz

yalnızlığın başkenti

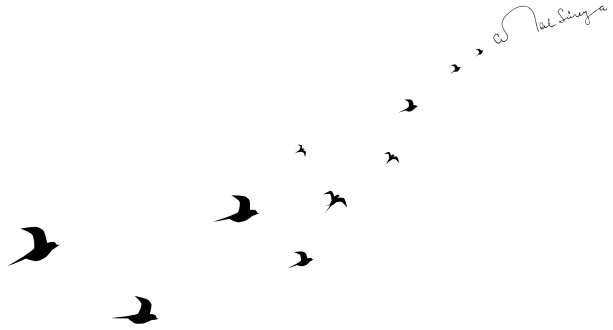
Bir “CEMAL SÜREYA” Romanı

*Bizi önce öpüp sonra doğuran bütün kadınlara ithafen,
anneme ve Sevin'e...*

Romanda, şairin gerçek hayatına sadık kalmaya
alışsam da bazı karakterler ve olaylar kurmacadır.
Yazdıklarım, araştırmalarımın duygu dnyama izdüşümleridir.

Yazım serüvenimde desteğini her zaman hissettirip beni yüreklendiren sevgili dostlarım Yelda Cumalıoğlu'na, Ertürk Akşun'a, Mehmet Çetin'e, Namık Kuyumcu'ya, Aydın Şimşek'e, Özgür Bacaksız'a, Selda Terek Bilecen'e, "Yine mi kitap baba, hani oyun oynayacaktık?" sitemini çoğu kez içinde tuttuğunu bildiğim halde görmezden geldiğim oğlum Yusuf Deniz'e ve heyecanımı hep diri tutan ismini yazamadığım dostlarıma teşekkür ederim.

Hatay Meyhanesi'nin gıcırdayan tahta masasının çivileri gevşemiş sandalyelerine oturanlar, konuşunca acıyı ve ahengi aynı anda hissettiren sesiyle Cemal'i dinliyorlardı.

Şairliğimin iki ana kırılma noktasından birisi çocukluğumdur. Sürgüne mecbur, yalnızlığa mahkûm edilen ailemle doğduğum topraklardan uzağa düşürülmem, kendime doğru yapacağım yolculukların başlangıcı olmuştur.

Her zaman tercih ettiği masasında dostlarıyla başladığı sohbet, havanın kararmaya başlamasıyla daha da derinleşmişti. Lambaların yeterince aydınlatamadığı duvar kenarında üçüncü kadehini bitirirken, bir pakete yakın sigarayı da tüketmişti. Daha çok edebiyatın konuşulduğu masada, bu akşam anılar sarnıcından doldurulan kadehler kafaya dikiliyordu. Derin derin çektiği sigarasının külü parmaklarını yakacak kadar uza-yınca, izmariti kül tablasına basıp, kederli gözlerini uzaklara yatırarak yeniden sigara paketine uzandı.

“Cemooo, neredesin Cemooo!”

Annesinin göğü yırtan haykırışı, mağaranın içinde halsiz ve bitap düşen Cemalettin’e ulaşsa da kımıldamakta zorlanan bedeni ve fısıltıyı aşamayan sesiyle ona cevap veremiyordu. Son bir gayretle mağaranın ağzına doğru süründü. Yerdeki taşlardan birisini eliyle dışarıya doğru itti. Yokuş aşağı yuvarlanan taşın çıkardığı ses, yavrusunu bulmak için bütün duyu organlarını çalıştıran annesinin dikkatini çekmeyi başarmıştı.

Tekrar bağırdı:

“Cigeram neredesin, ses ver ses!”

Cemalettin haykırmak istiyor ancak üç gündür su değmemiş dudakları açılmakta zorlanıyordu. Çıkardığı hırıltıyı duyamayacağını hissettiği annesine, yine zorla yuvarladığı taşla cevap vermeye çalıştı.

Tepeden yuvarlanan taşı gören Gülbeyaz, koşarak taşın yuvarlandığı tepenin yamacına varıp yukarıya doğru baktı. Vadede sert esen rüzgârların etkisiyle oyulmuş kayalıklara doğru, hamile olmasına aldırmadan koşar adımlarla tırmandı. Ayak seslerini duyan Cemalettin içine dolan umudu da yanına alıp sessizce beklemeye başladı. Tepeye doğru koşarken yuvarlanan taşlar ve altından kayan toprak Gülbeyaz’ı yavaşlatsa da yıllardır bu dağlarda davar gütmenin alışkanlığıyla bir çırpıda kayalıklara ulaştı.

Küçük mağaranın hemen ağzında, yerde iki büküm yatan oğlunu görünce heyecan ve korku, titreyen bacaklarından toprağa geçmeye başladı. Altındaki toprağın zelzele olmuş gibi sallandığını hissetse de yavrusuna sınıksız sarılarak kaldırmaya çalıştı. Yerde hareketsiz yatan oğlu çelimsiz olsa da

heyecandan titreyen elleri ve ayaklarıyla onu kaldırmak zor geldi. Annesini yarı açık gözlerle gördükten sonra bayılmıştı. Yere oturup oğlunu kucağına aldı, biraz sarsınca küçük bir inilti geldi. şükür yaşıyordu. Memesini elbisesinden çıkardı. Süt vermeyi düşündü ama sütü yoktu. Peş peşe doğum yapınca sanki sürekli süt veriyormuş hissine kapılıyordu bazen.

Cebinde ıslattığı bir mendili vardı. Nemli mendili çıkarıp oğlunun alnında ve dudaklarında gezdirdi. Islaklığı hissederek dudaklar açılıp kapanmaya başladı. Gülbeyaz, “Dur aslanım, aha hemen geliyorum, sana su getireceğim” diyerek Cemalettin’i mağaranın başında bırakarak, yerden koşarak vadinin içine doğru indi.

Kısa bir süre sonra vadinin kuytu bir yerinde kayalardan süzölen ve artık kurumaya yüz tutmuş kar suyunu heybesindeki küçük tase doldurarak mağaranın başına geldiğinde Cemalettin yine kendinden geçmişti. Eğilip önce oğlunu sarstı. Sonra öperek bağına bastı. Getirdiğı suyu biraz yüzüne sürdü. Tası Cemalettin’in ağzına değdirdi. Çocuk suyu içemeyince, avucuna koyduğı suyu çocuğun dudaklarına değdirerek içmesi için uğraştı. Cemalettin dudaklarını oynatmaya başlayınca da suyun çoğunu içirdi.

“Daye ti ya?”* sesi ağzından çıkan ilk kelimeler oldu. “He cigeram benim!” diyen Gülbeyaz, kendine gelmeye başlayan oğlunu zorlukla kaldırıp, heybesindeki kuru ekmeğı suya batırarak ona yedirmeye çalıştı. Dört gündür birkaç cevizi saymazsak yemek yememiş, üç gündür de su içmemişti. Açlıktan, susuzluktan ölmek üzereyken annesi gelip bulmuştu Cemo’sunu.

* Anne sen misin?

“İç biko iç! Bu su Düzge Bawa’nın* suyudur. Sana hayat verir. Bu lokma Hızır’ın lokmasıdır, bu da sana güç kuvvet verir. Şükür seni bana kavuşturana.”

Su değince canlanan dudaklarının arasındaki ıslak ekmek parçalarını yutarken, annesi oğlunun kafasını okşayarak Cemo’sunun en sevdiği masalı, *Aslı ile Kerem*’i anlatmaya başladı:

“Eski zamanlarda bir Şah’la onun hazinedarı bir Keşiş vardır. İkisinin de çocukları olmuyordur. Bir gün Hanım Sultan ile Keşiş’in karısı yolda bir ihtiyarın verdiği fidanları alıp dikerler. Bir gece uykuda görünen ihtiyar, ağaçların meyve vereceğini ve onların muratlarına kavuşacağını söyler. Hanım Sultan’ın ağacı bir elma verir. Elmayı bölüşerek yerler. Aynı gece ikisi birlikte hamile kalarak, Hanım Sultan bir erkek, Keşiş’in karısı bir kız dünyaya getirir. Çocuklar doğmadan Hanım Sultan, Keşiş’in karısıyla çocukları olduğu takdirde birbirleriyle evlendirilmesi konusunda anlaşırılar.

Çocuklar büyümeye başlar. Keşiş, kızının güzelliğine bakarak, ilerde kızına hükmedememek korkusuyla İsfahan şehrin-den ayrılır. Zengi köyüne yerleşir. Bir gün Şah’ın oğlu Ahmet Mirza’nın rüyasında kendisine Kara Sultan’ın elinden bade sunulur. Böylece âşık olur, yemeden içmeden kesilir. Babasının izniyle Zengi köyüne Keşiş’e misafir olur ve kızı görür. Bu kız, rüyasında elinden aşk badesini içtiği kızıdır. Mirza bundan böyle benim adım Kerem, senin adın Aslı olsun der. Kızın da kalbine aşk ateşi düşer. Kerem arkadaşıyla İsfahan’a geri dönse de aşkı yüzünden perişan olur. Babası Keşiş’i çağırır, kızının oğluna verilmesini ister. Şah’ın ısrarıyla, kızını vermek

* Dersim Alevi inancında kutsal kabul edilen bir evliya.

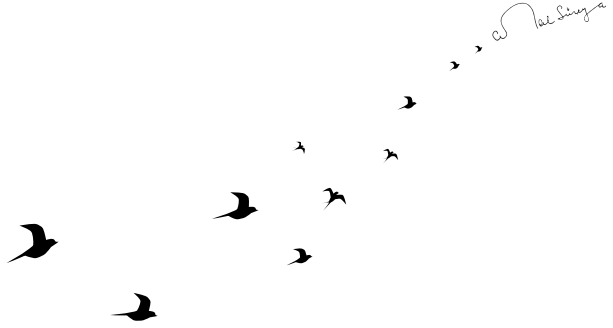
istemeyen Keşiş razı olur, nişanları yapılır. Keşiş, Zengi'ye gelir gelmez kızını da yanına alıp kaçar. İsfahan'da düğün hazırlıkları yapılır. Kafiye kızı almak için yola koyulur. Yolda Keşiş'in firarını öğrenen Şah geri döner.

Kerem, Aslı'nın ardından gurbete düşer. Kayseri'de Aslı'yı bulur. Kerem Aslı'yı kaçırmak isterken Bey'in adamları tarafından yakalanır ve hapse atılır. Kerem, hapisten Bey'in kardeşi Hansa Hanım'ın aracılığıyla kurtarılır. Kayseri Beyi, Keşiş'i çağırır, kızı ister. Keşiş tekrar kaçar. Halep'e gelir. Aslı'yı bir Ermeni genciyle nişanlamak suretiyle kurtulacaklarını zannettikleri sırada Kerem yetişir. Aslı, kilisede merasimden sonra Ermeni genci ile çıkarken Halep Paşası'nın adamları tarafından yakalanır ve kaçırlır.

Tüm ümidini kaybeden Keşiş, son bir hileye başvurur. Aslı'ya sihirli bir gömlek yaptırır. Gerdek gecesi gömleğin düğmelerini Kerem'e açtırması için ısrar eder. İki sevgili gerdeğe girer. Kerem düğmeleri çözmeye çalışırsa da gömlek yeniden kapanır. Sabaha karşı bir ah çeken Kerem, ağzından çıkan ateşle yanar. Aslı bir su testisiyle söndürmeye çalışır ama ateşi söndüremez. Aslı, Kerem'in başında kırk gün bekler, kırk birinci gün külleri dağılmaya başlar, saçını süpürge edip külleri toplarken bir kıvılcımla saçları tutuşur. Kül olmaya başlayan Aslı, Kerem'in küllerine karışır ve birbirlerine yanarak da olsa kavuşurlar.”

Başında usulca gezen eli ve bir daha duyamayacağını düşündüğü sesiyle hikâyenin sonunu getiren annesi sözlerine şöyle devam etti:

“He cigeram, şimdi biz de Kerem olup yollara düşeceğiz ama bizim yolumuz aşk yolu değil gurbet yoludur. Belki orada sen de kendi Aslı’nı bulursun, hilelerden kurtulabilirsen sevdiklerine yanmadan kavuşursun Cemo’m. Hızır yardımcımız olsun.”

Yeşilin huzur, suyun sağlık verdiği, meyve bahçeli, önünde nehir geçen bir evde doğduğu gün kalabalık aileye de güneş doğmuştu. İlk torun Cemalettin evin neşe kaynağı, babası için soyun devamının garantisiydi. Dedesi öldükten sonra ailenin başına geçen amcası Memo, yeğenini kucağına alıp ilk duasını kulağına okuyup adını fısıldamıştı, “Cemalettin” diye. Oğluna babasının ismini vermek isteyen Hüseyin, ağabeylerin sözünün üstüne söz söylenmeyeceğini bildiği için oğlunu kucağına alıp, “Cemo’m, aslanım” diye koklayarak bebeği annesine teslim etmişti. Evdekilerden hatırlayan babası kucağında oğluyla odasına geçen Gülbeyaz’a başka da bir şey söylemeden, kamyonuna atlayıp yola çıkmıştı. Annesiyle büyüyen Cemalettin, ne zaman babasını düşünse hep uzun yollar ve haftalar sonra eve gelen babasının bir gün sonra gidişi aklına geliyordu.

Babası, amcası ile birlikte nakliyecilik yapıyordu. Katırın bile sayılı kişide olduğu yerde evin geçimini sağlayan bir kamyonları vardı. Yaşadıkları yerde zengin sayılırlardı. Büyük bahçeli geniş evleri, sulak birkaç tarlaları, evin ihtiyacı için

ektikleri bostanlarıyla, ahırdaki inek ve keçileri kalabalık aileyi doyurmaya yetiyordu. Kamyonculuk ile kazandıklarını da babaanne yarınları için saklıyordu.

Keyifle geçen çocukluğunun üçüncü yılında kardeşi Kemal doğdu. Bir yıl sonra bilmedikleri bir hastalıktan öldü. Kardeşinin ölümünü tam olarak anlayamadan ikinci kardeşi Perihan doğdu, iki sene sonra da üçüncü kardeşi Ayten aileye katıldı. Büyümeye başlayan Cemalettin, babanın yokluğunda kardeşlerine babalık yapmaya yönlendirilmişti. Feodal toplumlardaki tüm ilk doğan erkek çocuklar gibi o da erken büyümek zorundaydı.

Ve haneye sürgün düştü...

Altı yaşını doldurduğunda uçaklar Dersim'e bomba yağdırmaya, silahlar ölüm kusmaya başlayınca evlerini boşaltıp dağa kaçmak zorunda kaldılar. Babasının ve amcasının kamyonla yolda oldukları bir gün eve gelen jandarmalar babaanneye bir kâğıt uzatmışlar ve evi terk etmelerini söylemişlerdi. Çevrede mitralyöz sesleri ölüm kusarken, evi nereye ve nasıl gideceklerinin sessiz korkusu sarmıştı. Amcası ve babası da yoktu. Evde kadınlar dizlerine vurup saçlarını yolarken, çocuklar anlamadıkları bu durumdan habersiz bahçede oyun oynuyorlardı. Sadece Cemalettin başlarındaki tehlikeyi sezmiş ve annesinin yanında durarak ne yapılacağını anlamaya çalışıyordu. Babaanne karar vermişti, komşuları ile birlikte Buyer Dağı'na doğru gidecekler, bir hafta sonra Memo ve Hüseyin gelince ne derlerse ona göre davranacaklardı.

Taşıyabilecekleri kadar yiyecek ve babaannenin kuşağındaki altınları alarak, diğer değerli eşyaları ve kamyonlarının

yedek motorunu bahçedeki körkuyuya saklayıp, akşam olunca dağa doğru yürümeye başladılar. Yolda komşularının konuşmalarını duyunca bu yolculuğun çok da kolay olmayacağını anlamıştı Cemalettin. Karanlıkta yürümeye çalışırken bir anda çatışmanın tam ortasında kaldılar. Silahlanan aşiretler ile askerler arasında ciddi bir çatışma vardı ve kurşunlar hemen yamaçlarına düşüyordu. Babaanne önde, diğerleri arkada hızla ormanlık alana girdiler. Yakınlarına düşen bir bombanın tesiriyle herkes bir yana dağıldı. Cemalettin ailesini kaybetmişti. Biraz yürüyünce komşuları olan bir kadın ve üç çocuğunu gördü, onların yanında yürümeye devam etti.

Panik ve ölüm korkusu her yeri iyice sarmaya başlamıştı. Ormandaki hareketi gören askerler de peşlerine düşmüştü. Yanında yürüdüğü kadın, çocuklardan biri geride kalınca kucağındaki bebeği ve eteğine yapışınca kucağına aldığı diğer çocuğuyla yoluna devam ederken geride kalan bağıırıyordu:

“Anne beni bırakmayın!”

Kadın geriye dönüp arkadaki çocuğuna baktı. Mermi sesleri de iyice yakından geliyordu. Koşarak geriye gidip, kucağında ağlayan bebeği orada bırakıp biraz daha büyük olan çocuğu alıp geri geldi. Koşarak ormanın içine doğru yöneldiler. Mola vermek zorunda kaldıkları bir yerde Cemalettin kadına, “Neden bebeği orada bıraktın?” diye sorduğunda, aldığı cevap ömür boyu belleğinde o günlerin yakıcılığıyla kalacaktı.

“Geride kalan biraz büyüktü, seslenince dayanamadım. Bebek daha küçüktür, anlayamaz ne olduğunu.”

Gece yarısına kadar yürüyüp Buyer Dağı’na doğru yaklaşıtlarında komşularını da kaybeden Cemalettin tek başına

dağda dolaşmaya başladı. Kaybolmuştu ve her yer zifiri karanlıktı. Büyük bir meşe ağacı bulup dibinde yattı. Babaannesi, “Meşe kutsaldır, bizi kötülüklerden korur” demişti. O gece de öyle oldu; sabah güneş meşenin yaprakları arasından süzülüp yüzüne değdiğinde Cemalettin uyanıp çevreyi incelemeye çalıştı. Acıkmıştı, yiyecek bir şeyler bulması lazımdı. Dağda büyük bir ceviz ağacı buldu. Cevizler tam olgunlaşmamıştı ama eline bir taş alıp, cevizleri dışındaki yeşil kabuğundan ayırarak yedi. Karnı doyunca su bulmaya çalıştı ama bulamadı.

Evden çıktıklarında Buyer Dağı’nın zirvesinde toplanacaklarını konuşmuşlardı. Karşısında bulunan dağın Buyer Dağı olduğunu düşünerek dağın tepesine doğru hızla koşmaya başladı. Bir ceylan gibi sekiyordu. Bu hızının onu yıllar sonra yüz metre koşusunda birinci yapacağını bilmeden dağın zirvesine yaklaştı. Kimse görünmüyordu. Çevreye bakındı, iyice susamıştı ama onca aranmasına rağmen su bulamadı. Bulunduğu yerdeki kayalık alanda, kendini güvende hissedeceği şekilde küçük bir mağaranın ağzına taşlar dizerek akşamı burada geçirmeye karar verdi. Annesi ve kardeşleri de buraya geleceklerdi, öyle konuşulmuştu.

Karanlık çökmeye başlayınca korku açlık hissini bastırmıştı. Açlıktan guruldamaya başlayan midesi ve susuzluktan kuruyan ağzıyla mağaranın içerisine doğru sığınarak, bacaklarını karnına çekip ağlamaya başladı. Korkuyordu ama gideceği bir yer de yoktu. Sesini hayvanlar duymasın diye hıçkırıklarını yutmaya çalışarak sessizliğe gömüldü. Ne kadar o halde kaldı bilemeden taşın üzerinde uykuya daldı.

Uyandığında güneş yeni doğuyordu. Mağaradan çıktığında otların üzerine düşen çiy tanelerine dokundu. Eli ıslanınca